Şükrü ANDAÇ
MİLLİYET GAZETESİ
EKONOMİ MÜDÜRÜ

FARKLI BİR YÖNE BAKMANIN FAYDASI VAR

Türk sanayisi için zorlu 2021 yılı geride kaldı. Aslında bir önceki yıl olan 2020 daha zordu. 2019 ve öncesinin de kolay olduğu söylenemez... İçinde bulunduğumuz ve son düzlüğüne girdiğimiz 2022 senesi de hiç kolay geçmiyor. 2023 yılını ve geleceği ise gelin yazının son notalarına bırakalım...

"Zorlu seneler" diyerek olumsuzlukların üzerine vurgu yapıyor olsak da Türk sanayisi için şunu hemen söylemek yerinde olur: "Hiçbir ülke sanayicisi yoktur ki bu denli krizler ve olumsuzlukların olduğu bir dönemde hızla ayağa kalksın. Türk sanayi dünyası bu yönüyle önemli avantajlara sahip konumdadır."

Pandemi öncesi Türk ekonomisinde ve bölgemizde yaşanan sıkıntılara; küresel korona belası eklendiğinden bu yana (aradaki savaşlar ve krizleri saymıyoruz) başını yukarı kaldırmak için gece gündüz çalışan sanayiciler; gerek finansmana erişim gerekse artan maliyetler, bozulan tedarik zinciri ve yeni pazarlar noktasında yaşadığı sıkıntılarla boğuşuyor.

Kötülükler, olumsuzluklar ve zorlu yıllar yazının hemen girişinde de vurguladığımız gibi sadece bu yıllara özgü değil. Dolayısıyla gelecekte de bizleri toz pembe bir dünya beklemiyor. Bu bir gerçek. Bu sebeple Türk sanayisinin kriz şoklarına karşı acil önlem olarak kalkanlarını hazırlamasında büyük fayda var. Bu kalkan da elbette "katma değerli üretim"den, "dönüşüm"den geçiyor.

Milyar Dolarlık Şirket Çıkarın!

Yıllardır söyleniyor ama atılan adımlarla, geleneksel üretim metotlarından yeni nesil endüstri 4.0 ve çevreci-sürdürülebilir temelli üretime geçilmesi hiç kolay değil.

İşte bu yüzden bu dönüşümü ele alan sanayicilerin bir diğer önemli alanda da hızlı hareket etmesi gerekiyor. O da, kendilerini geleceğe taşıyacak olan gençlere yatırım yapmaları.

Gençleri işe almaktan bahsetmiyoruz; gençlerle birlikte, onlarla kafa kafaya vererek şirketlerini gelecek on yıllara taşımaları, konumuz...

Türk sanayisinin en önemli yapı taşlarından Bursa'dan çıkan BTSO 250'nin 2021 yılı rakam ve sonuçlarına bakıldığında da artan üretimden satışlar ve karlılıkların günümüz koşullarında yeterli olmadığı ortada. Bu yüzden her bir sanayici hızla gençlerle, start-up ve girişimci ekosistemiyle entegre olarak hareket edebilmeli.

Kendi iş kollarına uygun, hali hazırda müşterisi olduğu alanlarda Türk girişimcilere kapıyı sonuna kadar açarak önce onlara sermaye ardından iş deneyimlerini aktarmalarının sonucu; inanın "önümüzdeki yıllarda bu alanda çıkacak global Türk şirketler" olacaktır.

Geleceğin Unicorn adayı Türk şirketlerin, sanayicilerin desteklediği, ortak olduğu şirketlerden çıkması inanın hiç de zor değil.

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın (BTSO) girişimcilik programları ve takımları ile atılacak adımlar da bu yolda önemli kırılımlara yol açacaktır.

"Katma değerli üretim"in işte o zaman değeri net olarak anlaşılabilir. Nasıl ki yüzyıllar önce çalınan güçlü notalar bugün hala dünyayı etkiliyor ise; yeni nesil girişimlerle stratejik adımlar atacak sanayi şirketleri için de 2023 ve gelecek daha müreffeh olacaktır.

Güngör Uras Derdi Ki!..

Konu "katma değerli üretim" olduğunda, kendisini anmamak olmaz...

Türk sanayi dünyası, Türk iş dünyası denildiğinde akla gelen ilk isimlerden merhum Sakıp Sabancı'nın dillere destan ettiği "Üretim, Üretim, Üretim" söylemine; merhum Güngör Uras, yıllarca yazdığı yazılarda, söz aldığı oturumlarda "Katma Değerli Üretim" diyerek katkıda bulunmuştu.

Geçmişteki önemli isimlerin söylemlerini anıyoruz burada ama gelin görün ki hala bu söylemlerin ve yazılarının "zamansız" olduğunu görebiliyoruz.

Milliyet Gazetesi'nin 12 Eylül 2008, yani bundan tam 14 yıl önce yayımlanan nüshasında "Üretmiyoruz veya Üretemiyoruz" başlığı ile ekonomi sayfalarında kaleme aldığı yazısında Güngör Hocamız şu satırlarla Ankara'ya, iş alemine ve okuyucularına sesleniyordu:

"Ülkedeki üretim durumunu ortaya koyan milli gelir rakamları gösteriyor ki, üretmiyoruz. Veya üretemiyoruz. Üretmeden refaha ulaşmak zordur. Üretmeden ayakta kalmak zordur. Tarımda da üretim yetersiz, sanayide de üretim yetersiz.

Milli gelir, belli bir dönemde üretilen mal ve hizmetlerin parasal (katma) değerini gösterir. Katma değer, bir mal veya hizmetin girdi ile çıktı fiyatı arasındaki farktır.

Basit bir anlatım, (Bu örnek, anlatım kolaylığı için çok basitleştirilmiş bir örnektir.): Bir elektrikli ütü üreticisi 95 YTL'lik parça ithal ediyor. Buna 2 YTL'lik kendi üretimi olan parça ekliyor. 3 YTL işçiye ödeme yapıyor. Elektrikli ütüyü 100 YTL'ye satıyor. Burada yaratılan katma değer 100-95 = 5 YTL'dir (üretilen yerli girdi+ işçilik).

Bir başka basit anlatım: Pamuğu tarladan topladıktan sonra iplik haline getirerek ihraç edersek, çok az katma değer yaratmış oluruz. Ama ipliği dokur, dokumayı giysiye dönüştürür ve de bir de markayla fiyatını şişirirsek, yaratılan katma değerin miktarı ölçülemeyecek kadar artar.

Bir başka basit anlatım: Otomobilin bütün parçalarını Japonya'dan, Çin'den, Tayvan'dan getirir, Türkiye'de bunları monte edersek, otomobilin çıktı fiyatı 10 bin dolardır ama, girdi fiyatı 9 bin dolar olduğundan yaratılan katma değer bin dolar olur. Buna karşılık motoru, sacı, lastikleri, kapı kolunu, döşemesini yerli sanayi verirse, yerli sanayinin girdileri ile ithal girdiler toplamı 4 bin dolarda kalırsa, bir otomobilde yaratılan katma değer 6 bin dolara yükselir.

Büyümek, işsizlere iş bulmak, refaha ulaşmak, başka ülkelerle aramızdaki uçurumu kapatmak için üretmeye mecburuz. İşsizlere iş bulmak için üretmeye mecburuz. Üretmek demek daha çok katma değer yaratmaktır.

Fabrikalardan çıkan malın büyüklüğü, piyasadaki mal bolluğu yanıltıcı olur. Gerçek üretim gücünü katma değerin büyüklüğü ortaya koyar. Ülkede yaratılan katma değerin büyüklüğü ise milli gelir rakamlarından izlenir."